

УПРАВЛІННЯ ПАТЕНТУВАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Я. А. КАНІВЕЦЬ^{1*}, В. І. БОРЗЕНКО²

¹ *магістрант кафедри організації виробництва та управління персоналом, НТУ «ХПІ», Харків, УКРАЇНА*

² *доцент кафедри організації виробництва та управління персоналом, канд. техн. наук, НТУ «ХПІ», Харків, УКРАЇНА*

** email: ip_dekanat@ukr.net*

Одним із ключових факторів конкурентоспроможності підприємства є його інтелектуальна власність. Проте саме лише володіння нею не може забезпечити сильну конкурентну позицію на ринку. Необхідною умовою її досягнення є здійснення ефективного управління формуванням портфеля об'єктів інтелектуальної власності.

На етапі формування портфеля об'єктів інтелектуальної власності перед менеджментом підприємства стоїть завдання відбору ключових інтелектуальних продуктів та вибору найбільш доцільного методу охорони цих об'єктів. Це дозволить підприємству досягти значних конкурентних переваг у вибраному сегменті ринку, а також оптимізувати витрати на забезпечення охорони і захисту об'єктів інтелектуальної власності.

Процес управління формуванням портфеля інтелектуальної власності на підприємстві включає в себе наступні блоки: придбання об'єктів інтелектуальної власності у сторонніх організацій чи осіб, систематизація власних інтелектуальних продуктів і оформлення їх як об'єктів інтелектуальної власності та формування портфеля інтелектуальної власності підприємства. Рішення про придбання інтелектуальної власності (ліцензія, договір про поступку прав тощо) приймається у випадку потреби отримання інтелектуальної власності, створення якої є неможливим або економічно не вигідним для даного підприємства.

При формуванні портфеля інтелектуальної власності підприємства провідне значення мають власні науково-технічні розробки, які необхідно систематизувати з метою визначення адекватного методу охорони та напрямів використання. Процес систематизації інтелектуальних продуктів включає такі складові: аналіз комерційного потенціалу розробки, визначення виду охорони (авторське право, патент, ноу-хау) та оформлення прав інтелектуальної власності. При цьому, якщо прийнято рішення про патентну охорону, необхідно провести аналіз патентоспроможності об'єкта і, у випадку невідповідності умовам патентоспроможності, розглянути можливість його засекречування. Портфель об'єктів інтелектуальної власності підприємства повинен знижувати ризик інвестування науково-дослідних робіт, створення нових продуктів, технологій та їх впровадження на підприємстві. У випадку

порушення виключних прав інтелектуальної власності порушник повинен повернути власнику виключних прав суму втраченої вигоди і тим самим підтримати високу дохідність інвестицій. Тож необхідно проаналізувати всі аспекти створеного інтелектуального продукту, які в тій чи іншій мірі можуть бути джерелом конкурентних переваг на певному секторі ринку.

Слід звернути увагу, що проведення аналізу створюваних науково-технічних продуктів та структурування їх ознак необхідне на всіх етапах діяльності, пов'язаної зі створенням та комерційною реалізацією нової продукції та технологій: НДР, ДКР, виробництва, технології продаж та формування ринку. Цей технологічний ланцюг виходу нової продукції на ринок дозволяє сформувати портфель об'єктів інтелектуальної власності, що дозволить забезпечити підприємству провідні позиції на ринку.

Отже, як зазначено вище, важливим етапом процесу формування портфеля об'єктів інтелектуальної власності є систематизація створених власними силами інтелектуальних продуктів.

Першим етапом такої систематизації є аналіз комерційного потенціалу розробки. Наступним – аналіз необхідності патентування об'єкта. Для прийняття рішення необхідно оцінити всі переваги та недоліки патентування та збереження в якості комерційної таємниці стосовно даного конкретного об'єкта. При цьому слід зазначити, що головною умовою для охорони об'єкта в якості комерційної таємниці є принципова можливість його засекречування. Портфель об'єктів інтелектуальної власності підприємства повинен знижувати ризик інвестування науково-дослідних робіт, створення нових продуктів, технологій та їх впровадження на підприємстві. У випадку порушення виключних прав інтелектуальної власності порушник має повернути власнику виключних прав суму втраченої вигоди і тим самим підтримати високу дохідність інвестицій. Тож необхідно проаналізувати всі аспекти створеного інтелектуального продукту, які в тій чи іншій мірі можуть бути джерелом конкурентних переваг на певному секторі ринку.

Таким чином, портфель об'єктів інтелектуальної власності підприємства включає дві складових: власні розробки та виключні права на об'єкти інтелектуальної власності, придбані у третіх осіб. Рішення про придбання об'єкта інтелектуальної власності приймається у випадку потреби отримання розробки, створення якої є неможливим або економічно не вигідним для даного підприємства. Рішення про охорону інтелектуального продукту, створеного на підприємстві, повинно прийматись в залежності від особливостей об'єкта, цілей та можливостей підприємства та враховувати переваги та недоліки відповідного виду охорони.

Список літератури:

1. *Зинов В. Г.* Управление интеллектуальной собственностью. – М.: Дело, 2003.
2. *Лукичева Л. И.* Внутрифирменное управление интеллектуальными активами / Л. И. Лукичева, Д.Н. Егорычев. – М.: ООО «Омега-Л», 2004. – 192 с.
3. *Мікульонок І.О.* Інтелектуальна власність [Електронний ресурс]: навч. посіб. 3-те вид., переробл. і допов. – К. : НТУУ «КПІ», 2012. – 238 с.